

NHỮNG ĐỨA CON CỦA CHÚNG TA

HỎI - ĐÁP DÀNH CHO PHỤ HUYNH CỦA
NGƯỜI CHUYỂN GIỚI

PFLAG
VIỆT NAM

PFLAG VIỆT NAM

Cộng đồng đầu tiên tại Việt Nam dành cho ba mẹ, gia đình và bạn bè của người đồng tính, song tính và chuyển giới. Để biết thêm thông tin, xin truy cập www.hieuvecon.vn hoặc www.pflag.vn.

TÂM NHÌN

Chúng tôi, những cha mẹ, gia đình và bạn bè của người đồng tính, song tính và chuyển giới, đề cao sự đa dạng và hướng tới một xã hội trân trọng tất cả mọi người với những xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau. Chỉ với sự tôn trọng, tự trọng và bình đẳng cho tất cả, chúng ta mới phát huy đầy đủ những năng lực của cá nhân và tập thể. PFLAG hoan nghênh sự tham gia và ủng hộ từ tất cả những người có cùng tâm nhìn này.

SỨ MỆNH

PFLAG cổ vũ cho hạnh phúc của người đồng tính, song tính và chuyển giới cùng gia đình và bạn bè họ bằng cách: hỗ trợ, giáo dục, lấp đầy các khoảng trống kiến thức; và vận động để chấm dứt kì thị. PFLAG cung cấp cơ hội đối thoại về vấn đề xu hướng tính dục và bản dạng giới, vì một xã hội của sự tôn trọng, lành mạnh và đa dạng.

VỀ CẨM NANG NÀY

Những đứa con của chúng ta: Hỏi - Đáp dành cho Phụ huynh của Người Chuyển giới là một phần trong bộ cẩm nang những kiến thức cơ bản về đa dạng tính dục và người đồng tính, song tính, chuyển giới*. Cẩm nang được dịch và biên soạn lại từ tài liệu chính thức của tổ chức PFLAG Hoa Kỳ.

Để có cẩm nang này, hoặc được giải thích, hỗ trợ rõ hơn, xin vui lòng liên hệ theo thông tin sau:

PFLAG Việt Nam – Cộng đồng dành cho ba mẹ, gia đình và bạn bè của người đồng tính, song tính và chuyển giới.

Điện thoại: +84 8 3940 5140 – Fax: +84 8 3940 5140

Email: info@pflag.vn

Website: www.pflag.vn | www.hieuvecon.vn

**Bộ cẩm nang về đa dạng tính dục và người đồng tính, song tính, chuyển giới được đăng tải miễn phí tại website: www.ics.org.vn*

Dành tặng các bậc phụ huynh.

Hy vọng cuốn cẩm nang này có thể góp phần đem lại sự cân bằng và bình yên cho các phụ huynh và gia đình.

CÁC THUẬT NGỮ DÙNG TRONG CẨM NANG NÀY

Các thuật ngữ dưới đây được định nghĩa một cách vắn tắt, dựa trên những tài liệu khoa học đã được công nhận rộng rãi và chỉnh sửa lại cho phù hợp với Việt Nam.

- **Bản dạng giới:** cảm nhận về giới tính của mình là nam hay nữ. Bản dạng giới không nhất thiết phải trùng với *giới tính sinh học*. Bản dạng giới cũng độc lập với *xu hướng tính dục*, vì bản dạng giới liên quan tới việc một người nghĩ mình thuộc giới tính nào, còn xu hướng tính dục liên quan tới việc một người cảm thấy hấp dẫn với ai.

- **Chuyển giới:** là trạng thái khi một người có *giới tính sinh học* không trùng với *bản dạng giới* hay *thể hiện giới* của họ (ví dụ: có cơ thể là nam và nghĩ mình là nữ, hoặc bề ngoài như nữ). Người chuyển giới liên quan tới việc người đó nhận dạng hoặc thể hiện mình là nam hay nữ, trong khi người đồng tính lại liên quan tới việc người đó yêu người cùng giới hay khác giới.

- **Chuyển đổi giới tính:** là trạng thái khi một người chuyển giới đã làm, đang làm hoặc có ý định làm phẫu thuật chuyển đổi sang giới tính mình mong muốn.

- **Đồng tính:** người có cảm giác hấp dẫn về tình cảm, thể chất với người cùng giới.

- **Đị tính:** người có cảm giác hấp dẫn về tình cảm, thể chất với người

khác giới.

- **Song tính:** người có cảm giác hấp dẫn về tình cảm, thể chất với cả hai giới.

- **LGBT:** viết tắt tiếng Anh của người đồng tính nữ, đồng tính nam, song tính và chuyển giới (*Lesbian, Gay, Bisexual & Transgender*).

- **PFLAG:** viết tắt tiếng Anh của Cha mẹ, Gia đình và Bạn bè của Người đồng tính (*Parents, Families and Friends of Lesbians and Gays*). PFLAG Hoa Kỳ chính thức có mạng lưới về người chuyển giới từ năm 1995.

- **Tính dục:** một khái niệm bao gồm *giới tính sinh học* (có cơ thể là nam hay nữ), *bản dạng giới* (cảm nhận mình là nam hay nữ), *xu hướng tính dục* (yêu người cùng giới hay khác giới) và *thể hiện giới* (thể hiện là nam tính hay nữ tính). *Tính dục* khác với *tình dục*.

- **Công khai:** (từ tiếng Anh: coming out) việc tiết lộ về xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới của mình cho người khác biết.

- **HIV/AIDS:** viết tắt tiếng Anh của Virus gây suy giảm miễn dịch ở người và Hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải.

NỘI DUNG

Những câu hỏi thường gặp về Người chuyển giới

- “Chuyển giới” có nghĩa là gì? / 08
- Người *chuyển giới*, họ là ai? / 08
- Người *ăn mặc chuyển giới*, họ là ai? / 09
- Nguyên nhân của việc muốn chuyển đổi giới tính? / 09
- Sự *trầm cảm về giới* là gì? / 09
- Quá trình *chuyển đổi giới tính* là gì? / 10
- Bộ tiêu chuẩn Chăm sóc là gì? / 10
- Liệu pháp *hoóc-môn* là gì? / 11
- Bài kiểm tra *Cuộc sống thật* là gì? / 12
- *Phẫu thuật chuyển đổi giới tính* là gì? / 12

Người liên giới tính, họ là ai?

- Thế nào là *liên giới tính*? / 13
- Một số ví dụ về trạng thái liên giới tính? / 13
- Có thể nhận ra trạng thái liên giới tính ngay lúc đứa trẻ mới chào đời? / 13
- Vậy sự khác nhau giữa *liên giới tính* và *chuyển giới* là gì? / 14

Điểm giống và khác nhau giữa Xu hướng tính dục và Bản dạng giới

- Điểm khác nhau giữa *bản dạng giới* và *xu hướng tính dục*

là gì? / 15

- Có phải từ khi còn nhỏ những người chuyển giới đã có biểu hiện giới khác chuẩn không? / 15
- Tình trạng *Rối loạn bản dạng giới* là gì? / 16
- Có những điểm chung nào giữa người chuyển giới và các nhóm thiểu số tính dục khác? / 16
- Có những điểm chung nào giữa gia đình của người chuyển giới và gia đình của các nhóm thiểu số tính dục khác? / 17

Những vấn đề của các bạn trẻ chuyển giới

- Các vấn đề về tâm lý / 18
- Các vấn đề về gia đình / 18
- Những nguy cơ mà các bạn trẻ chuyển giới phải đối mặt / 20
- Những lưu ý khi tham khảo chuyên gia về việc chuyển đổi giới tính / 21

Người chuyển giới và Pháp luật

- Người chuyển giới thường chịu sự kỳ thị và phân biệt đối xử ra sao? / 22
- Còn việc công nhận trên giấy tờ thì sao? / 23
- Luật pháp Việt Nam đối với người liên giới tính (và chuyển giới) như thế nào? / 23

NHỮNG CÂU HỎI THƯỜNG GẶP VỀ NGƯỜI CHUYỂN GIỚI

“Chuyển giới” có nghĩa là gì?

Người chuyển giới là những người có bản dạng giới hay thể hiện giới khác với những quy ước và mong đợi chung dành cho giới tính sinh học của họ. Bản dạng giới là cảm nhận của một cá nhân về việc người đó là nam hay nữ, hay là một giới tính nào khác. Thể hiện giới là sự thể hiện và vai trò về nam tính hay nữ tính trong đời sống (thông qua quần áo, kiểu tóc, hành vi, v.v.). Mặc dù người chuyển giới đã tồn tại như một bộ phận của các nền văn hóa và xã hội khác nhau trong lịch sử loài người, đến gần đây họ mới trở thành tâm điểm

chú ý của giới y học. Nhiều nhà nghiên cứu tin rằng việc chuyển giới có nguồn gốc từ những yếu tố sinh học phức tạp và nó là bẩm sinh. Tuy nhiên, sự hà khắc của xã hội đã biến việc là một người chuyển giới trở

thành một cái gì đó bị lụy, ghê gớm.

Người chuyển giới, họ là ai?

Người chuyển giới bao gồm chủ yếu là:

- *Người chuyển đổi giới tính:* Những người cảm thấy rằng giới tính lúc mới sinh của họ là sai và muốn chuyển đổi sang giới tính khác. Những

người chuyển đổi giới tính gồm có người chuyển giới từ Nữ sang Nam (viết tiếng Anh là FTM/transman) và người chuyển giới từ Nam sang Nữ (viết tiếng Anh là MTF/transwoman). Trong số này có người đã trải qua phẫu thuật, có người sắp tiến hành

phẫu thuật, và có những người không thực hiện phẫu thuật vì một số lý do.

- *Người ăn mặc chuyển giới:* Những người mặc trang phục của giới tính khác để phân nào thể hiện những

“...người chuyển giới đã tồn tại như một bộ phận của các nền văn hóa và xã hội...”

cảm nhận và quan niệm bên trong của họ về giới.

Một điều cần lưu ý là các cá nhân nằm trong nhóm “người chuyển giới” có thể muốn dùng những thuật ngữ khác để gọi tên mình. Ví dụ, nhiều người đã chuyển đổi giới tính nhìn nhận họ là một nhóm riêng, chứ họ không muốn nằm dưới cái tên chung là “người chuyển giới”. Nhiều người sau khi thực hiện phẫu thuật chuyển đổi cũng không còn xem mình như “người chuyển đổi giới tính” nữa mà muốn được nhìn nhận đơn thuần là nam hay nữ. Chính vì vậy, điều quan trọng hơn hết và cũng là điều hầu hết những người chuyển giới đồng ý, đó là chúng ta cần tôn trọng quyền của mỗi cá nhân trong việc họ muốn tự gọi mình là gì.

Người ăn mặc chuyển giới, họ là ai?

Những người ăn mặc chuyển giới thường được xem là nhóm lớn nhất của bộ phận những người chuyển giới. Mặc dù những người này hầu hết đều là người nam và có xu hướng dị tính, cũng có những người nữ ăn mặc chuyển giới và tất cả họ có thể thuộc bất kỳ xu hướng tính dục nào (dị tính, đồng tính, song tính,...). Nhiều đàn ông là người ăn mặc chuyển giới cũng là người đã kết hôn và có con, và hầu hết đều muốn

giữ kín việc chuyển giới như vậy của mình. Khác với những người chuyển đổi giới tính, những người này không mong muốn thay đổi giới tính sinh học của bản thân.

Nguyên nhân của việc muốn chuyển đổi giới tính?

Mặc dù có nhiều giả thuyết cho câu hỏi này, nhưng không một ai thật sự có câu trả lời. Đó có thể là kết quả của việc bào thai được bao bọc bởi hoóc-môn của một giới tính khác khi còn nằm trong tử cung, hoặc cũng có thể là do sự biến đổi gen tự phát. Trái qua sự trầm cảm khi không hài lòng về cơ thể của mình, những người chuyển đổi giới tính dần cảm thấy không thể nào tiếp tục sống với giới tính được ấn định lúc mới sinh.

Sự trầm cảm về giới là gì?

Sự trầm cảm về giới là một thuật ngữ tâm lý học được dùng để diễn tả những cảm giác như sự đau đớn, thống khổ, băn khoăn lo lắng nảy sinh khi giới tính mong muốn của một người khác với giới tính sinh học của họ, và nảy sinh từ sức ép của gia đình và xã hội bắt một người phải sống theo những chuẩn mực về giới. Hầu như tất cả những người chuyển giới đều phải trải qua sự trầm cảm

“Một số người đã nhận ra từ rất sớm...”

về giới này ở nhiều mức độ khác nhau. Một số người đã nhận ra ra từ rất sớm rằng họ không thể sống với giới tính lúc mới sinh, và một số ít người may mắn nhận được sự chấp nhận và ủng hộ của phụ huynh đối với giới tính họ chọn. Tuy nhiên, phần đông người chuyển giới vẫn cố gắng gồng mình để thích nghi với những mong đợi và quy ước của xã hội, dù cho việc đó làm họ thấy khổ sở và chịu *sự trầm cảm về giới*. Thường thì ban đầu người muốn chuyển đổi giới tính chỉ bí mật ăn mặc như giới tính mình muốn, sau đó nhiều năm thì mới tiến hành quá trình chuyển đổi để được thấy nhẹ nhõm và được sống với con người thật của mình.

“...cần sự hỗ trợ từ phía gia đình và bạn bè.”

Quá trình chuyển đổi giới tính là gì?

Quá trình chuyển đổi giới tính là giai đoạn mà một người bắt đầu thay đổi ngoại hình và cơ thể để chuyển sang giới tính phù hợp với mong muốn của mình. Vì biểu hiện giới tính và cơ thể là cái dễ dàng nhìn thấy từ ngoài, những người chuyển đổi giới tính đang trong quá trình chuyển tiếp này BUỘC PHẢI

“lộ mình” với nhà tuyển dụng, gia đình, bạn bè - nói đúng ra là với tất cả mọi người xung quanh họ. Trong quá trình chuyển đổi, họ rất dễ bị kỳ thị, phân biệt đối xử và thật sự cần sự hỗ trợ từ phía gia đình và bạn bè.

Bộ tiêu chuẩn Chăm sóc là gì?

Bộ tiêu chuẩn Chăm sóc là tập hợp các hướng dẫn được cập nhật định kỳ của Hiệp hội chuyên môn Quốc tế về Sức khỏe của người chuyển giới (viết tắt tiếng Anh là WPATH), mà dựa vào đó nhiều người chuyển giới ở Mỹ có thể thực hiện liệu pháp hoóc-môn và phẫu thuật chuyển đổi giới tính. Cái hay của Bộ tiêu chuẩn Chăm sóc là có thể làm giảm nguy cơ phạm sai lầm của các bên liên quan đến quá trình chuyển đổi giới tính, nhưng mặt khác nó cũng bị chỉ trích như một hệ thống “gác cửa” có phần cứng nhắc, bắt buộc mọi người phải đi qua đúng những bước như hướng dẫn.

Nói một cách khái quát, theo Bộ tiêu chuẩn Chăm sóc thì một người muốn chuyển đổi giới tính sẽ cần đi qua một quá trình hoàn chỉnh bao gồm: Thời gian tham vấn với bác sĩ tâm lý để xác nhận giới tính thật - Bắt đầu dùng liệu pháp hoóc-môn từ đó cho đến về sau - Làm Bài kiểm tra Cuộc sống thật - Phẫu thuật chuyển đổi giới tính (nếu người đó muốn).

Ở Việt Nam, vì pháp luật chưa công nhận và cho phép người chuyển giới thực hiện quá trình chuyển đổi giới

tính, những người chuyển giới nếu muốn chuyển đổi giới tính thì thường phải tự tìm kiếm thông tin và trải qua chỉ một số bước cơ bản nhất để có được cơ thể mong muốn, như tự dùng liệu pháp hoóc-môn và/hoặc đi phẫu thuật chuyển đổi giới tính ở nơi khác.

Liệu pháp hoóc-môn là gì?

Chuyển đổi giới tính bằng liệu pháp hoóc-môn là việc đưa hoóc-môn nữ ('estrogen') vào cơ thể người chuyển giới từ Nam sang Nữ và đưa hoóc-môn nam ('testosterone') vào cơ thể người chuyển giới từ Nữ sang Nam (FTM) để phát triển những đặc điểm của giới tính mà họ chọn. Với một số người cảm giác của "lần dậy thì thứ hai" này giống như là được trở về nhà, trong khi một số khác thì

"...cảm giác của "lần dậy thì thứ hai này giống như là được trở về nhà..."

phải đấu tranh với những thay đổi về tâm sinh lý này sinh trong quá trình điều trị bằng hoóc-môn. Tùy theo độ tuổi mỗi người và những nhân tố khác, cần vài tháng đến vài năm để liệu pháp hoóc-môn phát huy tác dụng đầy đủ và tạo ra một ngoại hình đúng như giới tính mong muốn. Quá trình điều trị này cũng có những rủi ro và cần có sự hướng dẫn, giám sát của bác sĩ. Tuy nhiên,

nhiều người chuyển giới vẫn tự mình thực hiện liệu pháp này, mua các loại hoóc-môn không rõ nguồn gốc trên thị trường, làm gia tăng nguy cơ của những vấn đề sức khoẻ về sau.

Những người chuyển giới từ nữ sang nam thường có sự thay đổi về ngoại hình nhanh hơn. Testosterone khiến cho giọng nói của họ trầm xuống, kích thích râu và lông trên toàn cơ thể phát triển, nhưng không khiến họ tăng cân. Nhiều người chuyển giới sang nam thường phải công khai hai lần trong đời mình,

lần đầu tiên họ có thể nói mình là đồng tính nữ (vì còn là nữ và đang yêu nữ) và sau đó mới nhận ra và công khai mình là người chuyển giới sang nam. Đối với những người chuyển giới sang nữ thì hiệu quả của quá trình điều trị hoóc-

môn đến chậm hơn, vì Estrogen không khiến giọng nói họ thanh hơn, cũng không làm mất đi râu và lông trên cơ thể (để có những điều đó thì lại phải dùng đến phương pháp điện phân). Khi đã có được những đặc điểm ngoại hình mong muốn, hầu hết người chuyển giới đều muốn giữ bí mật tình trạng chuyển giới trước kia của mình, muốn sống và được nhìn nhận đơn

thuần như một người nam hay nữ. Điều này thường được gọi là kiểu “sống âm thầm”.

Bài kiểm tra Cuộc sống thật là gì?

Đối với những người chuyển giới đang muốn thực hiện phẫu thuật chuyển đổi giới tính, *Bài kiểm tra Cuộc sống thật* (“Real Life Test”), hay còn gọi là *Trải nghiệm Cuộc sống thật* (“Real Life Experience”) là khoảng thời gian ít nhất 1 năm mà họ bắt buộc phải thể hiện cho bác sĩ tâm lý của mình thấy khả năng có thể sống và làm việc bằng giới tính mình mong muốn. Theo *Bộ Tiêu chuẩn Chăm sóc*, Bài kiểm tra Cuộc sống thật là điều kiện tiên quyết để được cho phép trải qua phẫu thuật chuyển đổi giới tính.

Phẫu thuật chuyển đổi giới tính là gì?

Phẫu thuật chuyển đổi giới tính (viết tắt tiếng Anh là SRS) là loại phẫu thuật tái tạo vĩnh viễn cơ thể của một người thành cơ thể của một giới tính khác. Đối với những người

chuyển giới sang nữ, SRS bao gồm sự chuyển đổi từ dương vật và mô bìu thành cơ quan sinh dục nữ. Sau phẫu thuật, hầu hết những người chuyển giới sang nữ cho biết rằng họ vẫn có thể đạt được cực khoái trong quan hệ tình dục. Đối với những người chuyển giới sang nam, SRS có thể chỉ bao gồm việc phẫu thuật ngực (cắt bỏ ngực), có khi là cắt bỏ cả tử cung; và bằng cách đó, nhiều người chuyển giới sang nam đã cảm thấy hài lòng với cơ thể đàn ông mới của mình. Hầu hết người chuyển giới sang nam đều không chọn làm phẫu thuật tạo hình dương vật vì nhiều lý do, như chi phí đắt và hiệu quả sau phẫu thuật có hạn. Ngoài ra, nhiều người chuyển giới sang nữ còn dùng những biện pháp khác, như

“...thể hiện cho bác sĩ tâm lý của mình thấy khả năng có thể sống và làm việc bằng giới tính mình mong muốn.”

phương pháp điện phân để tẩy râu và lông, biện pháp nâng ngực, giảm kích thước yết hầu, cắt tóc, bơm môi và các loại phẫu thuật mặt khác.

NGƯỜI LIÊN GIỚI TÍNH, HỌ LÀ AI?

Thế nào là liên giới tính?

Hiệp hội Tâm lý học Hoa Kỳ (viết tắt tiếng Anh là APA) định nghĩa các trạng thái liên giới tính là “*để chỉ tất cả những trạng thái dẫn đến sự phát triển không điển hình của các đặc điểm giới tính và sinh lý trên cơ thể.*” Hội người Liên giới tính Bắc Mỹ (viết tắt tiếng Anh là ISNA) thì xem người liên giới tính là “*người sinh ra với một cơ thể không có vẻ phù hợp với các định nghĩa thông thường về người nữ hay nam.*” Người liên giới tính không nhất thiết phải có biểu hiện rằng “có hai bộ phận sinh dục” hay “bộ phận sinh dục không rõ ràng”, vì đặc điểm giới tính và sinh lý còn thể hiện cả ở những cơ quan không thấy được bên ngoài như các cơ quan sinh sản bên trong, nhiễm sắc thể giới tính, hoặc các hoóc-môn giới tính. Một người sinh ra với bộ phận sinh dục ngoài (dương vật, âm hộ,...) trông hoàn toàn điển hình vẫn có khả năng là một người liên giới tính.

Một số ví dụ về trạng thái liên giới tính?

Các trạng thái liên giới tính có thể bao gồm những loại sau:

- Các bộ phận sinh dục bên ngoài: Không phân loại được dễ dàng là

của nam hay nữ.

- Các cơ quan sinh sản bên trong: Phát triển không hoàn chỉnh hay khác với thông thường.
- Có sự không nhất quán giữa các bộ phận sinh dục bên ngoài và các cơ quan sinh sản bên trong.
- Có các đặc điểm không điển hình về nhiễm sắc thể giới tính.
- Tinh hoàn hoặc buồng trứng phát triển khác với thông thường.
- Việc sản xuất hoóc-môn giới tính trên hoặc dưới mức thông thường.
- Cơ thể không có khả năng phản ứng như thông thường với các hoóc-môn giới tính.

Có thể nhận ra trạng thái liên giới tính ngay lúc đứa trẻ mới chào đời?

Có những trạng thái liên giới tính không biểu hiện ra bộ phận sinh dục ngoài và không thể nhận ra lúc đứa trẻ mới chào đời. Các trạng thái liên giới tính của trẻ có thể chỉ xuất hiện rõ ràng vào giai đoạn sau này của cuộc đời, thường là vào tuổi dậy thì. Vào bất cứ lúc nào khi mà trạng thái liên giới tính của một người được phát hiện, thì điều quan trọng là

bác sĩ của người đó cũng phải được tham vấn về chủ đề liên giới tính để có thể đưa ra chẩn đoán phù hợp.

Nhìn chung, những người mang trạng thái liên giới tính không bị bệnh tật hay đau đớn. Tuy nhiên, một số trạng thái liên giới tính có thể gắn với các vấn đề về sức khỏe khác và cần được chăm sóc, theo dõi.

Vậy sự khác nhau giữa liên giới tính và chuyển giới là gì?

Nói chung, đối với người chuyển giới thì đó là vấn đề về *bản dạng giới* (cảm nhận mình là nam hay nữ), còn với người liên giới tính thì vấn đề nằm ở *đặc điểm cơ thể* (về sinh lý và giới tính).

Một điều khác biệt quan trọng là nhiều người liên giới tính muốn kêu gọi dùng “những ca phẫu thuật để bình thường hoá” người liên giới tính mà không có sự đồng ý của chính người đó. Phẫu thuật bộ phận sinh dục ngoài của người liên giới tính có thể gây ra các hậu quả tiêu cực cho chức năng sinh dục về sau hoặc khiến người đó có cảm giác khác biệt và không chấp nhận được bản thân mình; mà đáng lẽ nếu không phẫu thuật thì sẽ không bị. Các văn bản về nhân quyền như *Tuyên bố Montreal*, *Nguyên tắc Yogyakarta* đã yêu cầu phải cấm việc phẫu thuật sau sinh, những ca phẫu thuật nhằm xác định giới tính một cách không cần thiết cho tới khi đứa trẻ đủ lớn để hiểu và tự quyết định.

“...bác sĩ của người đó cũng phải được tham vấn về chủ đề liên giới tính để có thể đưa ra chẩn đoán phù hợp.”

ĐIỂM GIỐNG VÀ KHÁC NHAU GIỮA XU HƯỚNG TÍNH DỤC VÀ BẢN DẠNG GIỚI

Điểm khác nhau giữa bản dạng giới và xu hướng tính dục là gì?

Bản dạng giới là cảm nhận của một người về việc họ là nam hay nữ, là con trai hay con gái, hay có khi là một giới tính nào khác. *Xu hướng tính dục* là việc một người cảm thấy hấp dẫn về tình cảm và/hoặc tình dục đối với người khác, có thể là với người khác giới, cùng giới, hoặc cả hai. Xu hướng tính dục của một người chuyển giới được xác định dựa trên bản dạng giới, tức là giới tính mà họ mong muốn. Ví dụ: Một người chuyển giới từ nam sang nữ, và yêu một người nam khác, thì xu hướng tính dục của người chuyển giới này là dị tính; hay một người chuyển giới từ nam sang nữ, và yêu một người nữ khác, thì xu hướng tính dục của người này là đồng tính nữ. Vì thế một người chuyển giới có thể là người dị tính, đồng tính, hay song tính. Tuy vậy, điều quan trọng nhất là không nên tự tiện gán ghép một người chuyển giới vào xu hướng tính dục nào, vì không phải người chuyển giới nào cũng muốn xác định và gọi tên cụ thể xu hướng của bản thân.

Có phải từ khi còn nhỏ những người chuyển giới đã có biểu hiện giới khác chuẩn không?

Tất cả trẻ em nói chung đều ít nhiều phải chịu sức ép cư xử đúng mực từ phía xã hội. Tương tự vậy, phần lớn

“Nhiều gia đình chẳng bao giờ nhận ra con mình đang phải loay hoay một cách khó khăn và khổ sở như thế.”

những người chuyển giới hồi còn trẻ đều phải loay hoay tìm cách chôn vùi giới tính thật của mình, gò mình theo chuẩn của xã hội trong những

chuyện như ăn mặc, chơi đùa ra sao, xưng hô, gọi tên thế nào. Nhiều gia đình chẳng bao giờ nhận ra con mình đang phải loay hoay một cách khó khăn và khổ sở như thế. Có những gia đình thì nhận ra điều đó từ khi con của họ còn rất bé, có khi từ tuổi lên 3 là đứa bé đã muốn biểu hiện theo một giới tính khác.

Tình trạng Rối loạn bản dạng giới là gì?

Rối loạn bản dạng giới (viết tắt tiếng Anh là *GID*) là một dạng rối loạn được ghi nhận trong cuốn *Sổ tay Chẩn đoán và Thống kê các Rối loạn tâm thần* (viết tắt tiếng Anh là *DSM*) do Hiệp hội Tâm thần học Hoa Kỳ xuất bản. Hiện nay chỉ có *GID* là cơ sở duy nhất để những người muốn chuyển đổi giới tính được chẩn đoán tình trạng và chứng nhận cho phép trải qua các biện pháp chuyển đổi (như điều trị hoóc-môn và/hoặc phẫu thuật). Tuy nhiên, cách xếp loại này đang gây ra nhiều tranh cãi bởi hai nguyên nhân chính: *Một là*, có những nhà tâm lý trị liệu dựa vào *GID* để chẩn đoán theo kiểu tai hại, quy chụp rằng tất cả những người trẻ nào có biểu hiện về giới khác với chuẩn của xã hội thì đều là người rối loạn tâm thần. *Hai là*, nhiều người chuyển giới nếu không muốn nói là hầu hết người chuyển giới đều tin rằng họ không hề có gì để bị gọi là rối loạn tâm thần cả.

Những đứa trẻ có biểu hiện giới khác chuẩn mà cảm thấy mệt mỏi, trầm cảm thì có thể tìm đến các

bác sĩ tâm lý, để thông qua các biện pháp trị liệu hỗ trợ sẽ học được cách chấp nhận bản thân và ứng phó tốt hơn với áp lực xã hội. Tuy nhiên, các phụ huynh cần lưu ý là có những bác sĩ tâm lý chẩn đoán trẻ có *GID* và gò ép chúng trở lại với các chuẩn và khuôn mẫu về giới, ngăn không cho chúng biết đến việc chúng có thể là người chuyển giới, có thể có xu hướng tính dục đồng tính hay song tính. Vì vậy, các bậc phụ huynh cần theo sát quá trình trị liệu tâm lý đó của con mình, chú ý về mục tiêu và phương pháp của nhà trị liệu xem vấn đề kể trên có xảy ra hay không. Như đối với chuyện đồng tính, các nhà khoa học và tổ chức uy tín đã khẳng định rằng đồng tính không phải là bệnh, và các liệu pháp nhằm “sửa chữa” hay “thay đổi” người đồng tính đều không có tác dụng, thậm chí còn gây hại. Tương tự vậy, họ cũng đang quan ngại các liệu pháp trị liệu áp dụng cho những trẻ em, thiếu niên và người trưởng thành có biểu hiện giới khác chuẩn cũng sẽ không đem lại kết quả có ích nào.

Có những điểm chung nào giữa người chuyển giới và các nhóm thiểu số tính dục khác?

Người chuyển giới và các nhóm thiểu số tính dục khác (như người đồng tính, song tính) đều phải đối diện với áp lực xã hội bắt họ phải đi theo những chuẩn mực có sẵn, khiến họ có thể gặp phải các hình

thức quấy rối và bạo lực khác nhau. Cũng giống như người đồng tính nam, đồng tính nữ và người song tính, đến tuổi trưởng thành người chuyển giới cũng phải chịu sự phân biệt đối xử có thể ở chính nơi làm việc, nơi sinh sống và các nơi công cộng. Trong quá trình khám phá bản thân, nhiều người chuyển giới

đồng tính nam và đồng tính nữ chưa công khai, nhiều người chuyển giới cũng phải trải qua cảm giác cô đơn khi là thành viên của một nhóm thiểu số.

Có những điểm chung nào giữa gia đình của người chuyển giới và gia đình của các nhóm thiểu số tính dục khác?

“...người chuyển giới cũng phải chịu sự phân biệt đối xử có thể ở chính nơi làm việc, nơi sinh sống và các nơi công cộng.”

Các bậc phụ huynh, gia đình và bạn bè của người đồng tính nam, đồng tính nữ, song tính và chuyển giới đều có thể trải qua các giai đoạn giống nhau: Khi người thân công khai cho họ biết sự thật, họ không dám chấp nhận, thấy rất đau buồn, rồi thấy vô cùng bối rối và lo lắng cho sự an toàn của người thân mình. Mặt khác, bởi vì các trường hợp người chuyển giới ít thấy hơn trong xã hội (do tỷ lệ người chuyển giới trong dân số chung ít hơn tỷ lệ người đồng tính), và bản thân trải nghiệm của một người chuyển giới cũng có phần phức tạp, phải đi qua những biến đổi rõ rệt, nên các phụ huynh của người chuyển giới có thể thấy khó khăn nhiều hơn để tiến tới bước thực sự chấp nhận và ủng hộ con mình. Chính vì vậy, những gia đình của người chuyển giới cũng cần được hỗ trợ và thấu hiểu rất nhiều.

cũng thường nhầm lẫn giữa hai khái niệm, *bản dạng giới* (cảm nhận của chính mình rằng mình là nam hay nữ) với *xu hướng tính dục* (mình yêu người cùng giới, khác giới, hay cả hai). Cho nên sẽ cần một khoảng thời gian nhất định để một người chuyển giới thật sự biết mình là ai. Và cũng giống như những người

NHỮNG VẤN ĐỀ CỦA CÁC BẠN TRẺ CHUYỂN GIỚI

Các vấn đề về tâm lý

Khi những đứa trẻ chuyển giới phải trải qua giai đoạn trầm cảm về giới, chúng có thể lớn lên với sự căn cỗi về tình cảm và thấy xấu hổ ghê gớm về sự khác biệt của mình. Tình trạng định kiến với người chuyển giới ngày một phổ biến trong xã hội đã khiến cho những đứa trẻ này thấy tự ti, mặc cảm về mình và khi lớn lên, chúng dần trở nên căm ghét chính con người của chúng. Những người đồng tính nam và đồng tính nữ đã có được bước tiến dài trong công cuộc giáo dục cộng đồng, và giờ đây cộng đồng những người chuyển giới cũng đang cố gắng rất nhiều để vận động và đấu tranh vì một hình ảnh tích cực và chân thật của người chuyển giới trong xã hội.

Các vấn đề về gia đình

Công khai mình là người chuyển giới thường là một quá trình khó khăn. Do đó, nhiều trẻ vị thành niên *ăn mặc chuyển giới sang nữ* thường chỉ làm điều này một cách bí mật, không bao giờ cho gia đình hay bạn bè biết. Đến tuổi trưởng thành, hầu hết các em đó tiếp tục giữ bí mật việc *ăn mặc chuyển giới* của mình,

có lúc cũng tìm kiếm sự hỗ trợ từ những nhóm bạn là người chuyển giới. Những người công khai với gia đình về giới tính của mình gặp những phản ứng rất khác nhau, có người được yêu thương và chấp nhận, có người lại bị chối bỏ hoàn toàn.

Nếu việc *ăn mặc chuyển giới* của một đứa con trai tuổi dậy thì bị cha mẹ phát hiện, việc đó có thể làm cho cả gia đình thấy khủng hoảng. Còn khi thấy con gái *ăn mặc chuyển giới sang nam*, thường lúc đầu cha mẹ nghĩ con mình thuộc dạng “tomboy” (dạng “con gái nhìn như con trai”), nghĩ là con bướng bỉnh không chịu từ bỏ sở thích mặc đồ của nam, đến về sau mới thấy lo lắng hơn và mâu thuẫn trong gia đình bắt đầu nổ ra. Tuy nhiên, nếu một bạn trẻ không chỉ dừng ở việc *ăn mặc chuyển giới* mà nhất mực muốn chuyển đổi sang giới tính khác, chắc chắn sẽ có những đổi thay đáng kể xảy ra trong gia đình của người đó. Với những trẻ là đồng tính nam hay đồng tính nữ, chúng còn có thể lựa chọn việc nói ra hay không nói ra cho người nhà biết về xu hướng tính dục của mình (vì việc chúng yêu ai khó có thể nhận biết từ ngoài).

Trong khi đó, những trẻ chuyển giới đang bắt đầu quá trình chuyển đổi giới tính thì không được lựa chọn dễ như vậy, vì biểu hiện giới tính và cơ thể của mỗi người là điều nhìn thấy được ngay.

Hơn nữa, những thay đổi đến từ quá trình chuyển đổi giới tính không chỉ là những thay đổi về mặt ngoại hình, mà nó sâu sắc hơn thế. Chẳng hạn khi một đứa trẻ công khai với gia đình mình muốn chuyển từ nữ sang nam, với các bậc phụ huynh điều đó nghe giống như họ đang “mất đi một đứa con gái” và sắp đón nhận một đứa con trai mà họ chưa từng tưởng tượng ra trước đó. Những lúc như thế, đứa trẻ vẫn là con của bạn đó thôi, và có thể là một đứa con hạnh phúc hơn nhiều, đồng thời chúng sẽ đối diện với những thử thách và khó khăn mới cần phải vượt qua trong đời.

Ngày càng có nhiều bậc phụ huynh biết được những mong muốn và trăn trở về giới tính của con mình, và họ giúp chúng đương đầu với những khó khăn ở trường học cũng như ngay trong gia đình. Tuy nhiên,

hầu hết những đứa trẻ chuyển giới vẫn giữ bí mật về giới tính mong muốn của mình cho đến khi chúng không còn có thể giấu được nữa. Do đó, đến khi chúng nói ra thì các bậc cha mẹ thấy vô cùng sững sờ. Cái mà những người cha người mẹ này phải đối mặt không chỉ là cú sốc, sự phủ nhận, giận dữ, đau khổ, cảm giác như tội lỗi, cả sự xấu hổ; mà còn có

“Những lúc như thế, đứa trẻ vẫn là con của bạn đó thôi, và có thể là một đứa con hạnh phúc hơn nhiều...”

nhiều nỗi lo về sức khỏe, sự an toàn, quá trình chuyển đổi, nghề nghiệp và những mối quan hệ tình cảm trong tương lai của con họ. Ngoài ra, họ cũng phải học cách gọi con mình bằng một cái tên mới, và khó khăn nữa là phải xưng hô theo giới tính mới của con. Thế nên những bậc phụ huynh của người chuyển

giới thực sự cần phải được hỗ trợ rất nhiều. Có câu chuyện về một người mẹ cũng đang trong tâm trạng lo lắng không biết được liệu những thay đổi nào sẽ đến, nên bà tự trấn an bằng cách hình dung rằng đứa con trai mới của mình sẽ trông giống như là anh em sinh đôi của cô con gái trước, nhờ vậy đã cảm thấy nhẹ lòng hơn.

Những nguy cơ mà các bạn trẻ chuyển giới phải đối mặt

Khi một bạn trẻ hoặc một người trưởng thành công khai giới tính mong muốn của mình, khả năng họ chuyển sang được đúng như giới tính đó là điều khá khó khăn. Cần có thời gian vài năm thì việc chuyển đổi bằng liệu pháp hoóc-môn mới đem lại một ngoại hình tương đối chấp nhận được, nhất là

với những người *chuyển giới từ nam sang nữ*. Một số người có thể không bao giờ chuyển giới hoàn toàn như mong muốn được. Vì vậy, với những người đang trong quá trình chuyển đổi giới tính thì vẻ bề ngoài của họ rất dễ bị người xung quanh nhìn ngó, vậy nên họ cũng dễ gặp phải sự quấy rối, phân biệt đối xử và thậm chí là bạo hành nghiêm trọng.

Đối với các bạn trẻ chuyển giới, họ thường cảm thấy rằng bản dạng giới, hay là những cảm nhận về giới tính thật của mình, đó là một điều rất quan trọng trong cuộc sống của họ. Nếu gia đình từ chối cho họ thực hiện các biện pháp chuyển đổi giới

tính, hoặc nếu như gia đình và bạn bè từ chối không hỗ trợ họ, thì cũng giống như những bạn trẻ đồng tính không nhận được sự chấp nhận của

gia đình: một số sẽ bỏ trốn khỏi nhà và sống lang thang trên đường, hoặc cố quên đi những chuyện buồn đau bằng cách sử dụng các loại chất kích thích. Cũng như các bạn trẻ là đồng tính, nguy cơ tự sát ở các bạn trẻ chuyển giới cũng rất cao.

Có những bạn trẻ *chuyển giới từ*

nam sang nữ đang vô gia cư, đang chạy trốn khỏi nhà hay bị gia đình vứt bỏ, ngoài ra còn bị phân biệt đối xử một cách tồi tệ ở chỗ làm, cho nên họ thường phải đi bán dâm để có thể tồn tại và có đủ tiền chi trả cho việc mua hoóc-môn, làm điện phân, phẫu thuật thẩm mỹ và phẫu thuật tái tạo cơ quan sinh dục. Với những bạn trẻ này, họ là đối tượng có nguy cơ cao nhiễm HIV/AIDS và các bệnh lây truyền qua đường tình dục, nên họ cần được giới thiệu đến những cơ sở y tế nào không kỳ thị người chuyển giới để làm các xét nghiệm và điều trị kịp thời. Hay với những bạn trẻ *chuyển giới từ nữ sang nam*, do sự kỳ thị và chối bỏ của gia

“...những cảm nhận về giới tính thật của mình, đó là một điều rất quan trọng trong cuộc sống của họ.”

đình và xã hội, họ có khi không còn kiếm sống bằng những cách lương thiện hay tử tế được nữa.

Việc người chuyển giới tự điều trị chuyển đổi bằng các loại hoóc-môn trôi nổi trên thị trường cũng rất phổ biến, và điều này có thể gây ra những biến chứng nghiêm trọng cho sức khỏe. Liệu pháp điều trị bằng hoóc-môn dành cho người chuyển giới chỉ an toàn nhất khi có sự hướng dẫn và giám sát của một bác sĩ có kinh nghiệm. Thay vì dùng hoóc-môn, một số người chuyển giới sang nữ lại chọn cách bơm sil-icôn (chứ không phải cấy ghép) để thay đổi nhanh chóng dáng người của mình. Tuy nhiên, việc bơm như vậy đã được chứng minh là rất nguy hiểm cho sức khỏe và có thể gây chết người.

Những lưu ý khi tham khảo chuyên gia về việc chuyển đổi giới tính

Những người chuyển giới thường phải nỗ lực phi thường thì mới vượt qua được tình trạng mệt mỏi, trầm cảm khi thấy không hài lòng về bản thân. Cái nỗi niềm khao khát muốn điều chỉnh cơ thể về một giới tính mình mong muốn, không có ai dù là người trong cuộc hay ngoài cuộc có thể giải thích và diễn tả trọn vẹn được điều đó bằng ngôn từ. Đó là một nhu cầu tự thân, và nhu cầu này làm nên một sự quyết tâm mạnh mẽ, cố gắng tìm kiếm giải pháp để cuối cùng được thấy nhẹ nhõm với chính

cơ thể của mình, được giải thoát khỏi vật cản cuối cùng – cơ thể của mình. Cũng cần phải hiểu được sự cấp thiết của vấn đề ở đây. Việc điều chỉnh đó là quan trọng và cấp thiết bởi lẽ đó là nhu cầu hòa hợp phần bên ngoài và phần bên trong của một người, để đạt được sự hài hòa giữa tinh thần và thể xác, giữa cơ thể và linh hồn. Đó sẽ là giọt nước mắt sung sướng khi được trao tặng thứ mà tất cả mọi con người khác đều đang được hưởng: sự chấp nhận và tôn trọng của xã hội đối với mong muốn về giới tính của mỗi người, chứ không phải là sự nghi hoặc hay cười nhạo.

Khi con cái bày tỏ khao khát muốn thay đổi cơ thể chúng, các bậc làm cha làm mẹ có thể thấy hoang loạn và lo sợ. Tuy vậy, khi nghĩ cho con cái mình, cha mẹ cũng cần lưu tâm và hiểu ra những cảm xúc nội tâm mãnh liệt đằng sau lời bày tỏ của con. Bước quan trọng đầu tiên cha mẹ cần làm là tìm đến một bác sĩ tâm lý có kinh nghiệm về vấn đề người chuyển giới để con có được một chẩn đoán đúng đắn. Nếu bác sĩ tâm lý chẩn đoán đúng là trẻ đang muốn có một giới tính khác, cả bác sĩ và phụ huynh nên tôn trọng và ủng hộ cho trẻ, để trẻ được sống đúng với những cảm xúc thật trong con người nó.

NGƯỜI CHUYỂN GIỚI VÀ PHÁP LUẬT

Người chuyển giới thường chịu sự kỳ thị và phân biệt đối xử ra sao?

Các hình thức kỳ thị và phân biệt đối xử mà người chuyển giới ở khắp nơi trên thế giới thường gặp là:

- Bị từ chối cơ hội việc làm: Khi bắt đầu có sự thay đổi về ngoại hình, những người chuyển giới thường bị mất việc, bị từ chối nhận vào làm, hoặc phải làm những công việc không mong muốn, dù cho họ có kinh nghiệm hay trình độ học vấn như thế nào.

- Bị kỳ thị ở trường học và bỏ học: Khi có những biểu hiện về giới khác với số đông xung quanh, những đứa trẻ chuyển giới dễ bị bạn bè và ngay cả các giáo viên kỳ thị, bắt chúng phải quay về với những chuẩn mực về giới của xã hội. Áp lực phải thích nghi có thể khiến đứa trẻ cảm thấy mệt mỏi, chán nản và từ đó nguy cơ phải bỏ học cũng cao hơn.

- Bị từ chối phục vụ ở nhà hàng, các cửa hàng hay những nơi công cộng khác; bị từ chối khi mua nhà hoặc thậm chí là bị đuổi khỏi căn hộ của mình. Ngoài ra, những người kỳ thị

người chuyển giới còn có thể chửi bới và đe dọa bằng lời, qua thư điện tử, điện thoại; có hành vi cố ý phá hoại, và các hành vi bạo hành thể xác và tinh dục.

- Bị từ chối chăm sóc sức khỏe: Nhiều người chuyển giới không muốn đến các bệnh viện hay cơ sở y tế để khám vì họ có thể gặp phải thái độ dè dặt, chống đối của những bác sĩ hay nhân viên y tế. Ở Mĩ thậm chí có những trường hợp cấp cứu khẩn cấp nhưng bệnh nhân bị từ chối điều trị vì là người chuyển giới. Và ngay cả ở những nước mà pháp luật đã cho phép người chuyển giới điều trị và phẫu thuật chuyển đổi giới tính, họ vẫn có nguy cơ bị các bác sĩ từ chối cung cấp dịch vụ.

Ở Mĩ ngày càng có nhiều bang cho ban hành luật bảo vệ người chuyển giới khỏi sự kỳ thị và phân biệt đối xử. Trong năm 2004, đã có 4 bang (Minnesota, Rhode Island, New Mexico và California) và hơn 70 thành phố, quận và thị trấn ở Mĩ ngăn cấm sự kỳ thị và phân biệt đối xử dựa trên bản dạng và thể hiện giới.

Còn việc công nhận trên giấy tờ thì sao?

Việc có được sự công nhận hợp pháp trên giấy tờ cho tên và giới tính mới vẫn là một điều khó khăn đối với những người chuyển giới. Ở Mĩ, việc đổi tên đã có thể được thực hiện ở hầu hết các bang, còn các quy định về thay đổi giới tính trên giấy tờ tùy thân thì vẫn rất khác nhau giữa các bang. Hầu hết các bang đều cho công nhận giới tính mới và sửa

“...nếu nói pháp luật Việt Nam “đã cho phép chuyển đổi giới tính” là không chính xác...”

lại giấy khai sinh sau khi một người phẫu thuật chuyển đổi giới tính, nhưng vẫn có một số ít bang từ chối sửa đổi giấy khai sinh dù với bất kỳ lý do nào. *Cơ quan Quản lý An sinh Xã hội Mĩ* sẽ đổi tên chiếu theo yêu cầu của tòa án, nhưng sẽ không thay đổi giới tính nếu không có một bản khai có tuyên thệ của bác sĩ về việc phẫu thuật. Các loại văn bằng và chứng nhận trong trường và ở nơi làm việc,

và các giấy tờ tín dụng cũng khó để thay đổi. Có khi thay cho những đạo luật chính thức, những “chính sách” bất thành vẫn vẫn tồn tại, nhưng cũng không được áp dụng nhất quán cho lắm. Do đó mà về vấn đề công nhận trên giấy tờ này, số phận những người chuyển giới ở Mĩ vẫn đang nằm trong tay những nhân viên hành chính nhà nước vốn hay kỳ thị người chuyển giới.

Luật pháp Việt Nam đối với người liên giới tính (và chuyển giới) như thế nào?

Ngày 05/08/2008, Chính phủ Việt Nam đã ban hành *Nghị định số 88/2008/NĐ-CP* về “xác định lại giới tính” cho *người liên giới tính* (mà Nghị định gọi là “*người có khuyết tật bẩm sinh về giới tính hoặc giới tính chưa được định hình chính xác*”). Nghị định này mở ra và đóng lại một số vấn đề:

- Mở ra cơ hội cho những người liên giới tính để phẫu thuật xác định giới tính.

- Đóng lại cơ hội cho những *người chuyển giới* phẫu thuật thành giới tính mong muốn của mình. Dù không trực tiếp đề cập tới những người chuyển giới, nhưng vô hình trung đây là văn bản duy nhất tới thời điểm hiện tại có quy định một vấn đề của người chuyển giới.

Quan điểm ngầm trong Nghị định này là “nếu có khuyết tật bẩm sinh thì mới được phẫu thuật, còn nếu chỉ

là mong muốn thì cấm.” Thể hiện ở Điều 4 khoản 1 nghiêm cấm “thực hiện việc chuyển đổi giới tính đối với những người đã hoàn thiện về giới tính.” Như vậy, nếu nói pháp luật Việt Nam “đã cho phép chuyển đổi giới tính” là không chính xác, mà nói đầy đủ hơn là “đã cho phép những người liên giới tính xác định giới tính.”

Có 2 phân tích nhỏ về chính sách pháp luật này:

Thứ nhất, cách dùng từ “xác định lại giới tính” là không chính xác. Không có sự “lại” nào ở đây cả. Người liên giới tính vốn dĩ sinh ra với trạng thái và đặc điểm cơ thể như vậy. Việc nghĩ rằng họ cần phải “xác định lại giới tính” thể hiện sự đóng khung của xã hội trong khuôn khổ “trắng – đen” mà không thừa nhận tồn tại của sự đa dạng. Chưa kể việc cho phẫu thuật sau sinh như vậy cũng là đi trái với xu hướng vận động trên thế giới hiện nay nhằm bảo vệ và tôn trọng quyền được tự quyết định của chính người liên giới tính.

Thứ hai, trong phần Nguyên tắc (Điều 3) có một khoản rất quan trọng nói rằng: “Bảo đảm mỗi người được sống theo đúng giới tính của mình.” “Đúng” ở đây nên được hiểu như thế nào? Một đứa trẻ liên giới tính không hoặc chưa có nhu cầu nhưng được cha mẹ cho đi phẫu thuật từ bé, có phải là “sống đúng với giới tính” chưa? Còn một người chuyển giới mong muốn được chuyển đổi giới tính nhưng bị ngăn cấm, có phải là “sống đúng với giới tính” chưa?

Nội dung chính sách pháp luật này như nói với người liên giới tính rằng “tôi thấy anh không ổn, anh cần thay đổi” và nói với người chuyển giới rằng “tôi thấy anh ổn rồi, anh không cần thay đổi” mà không cần biết liệu những người này có ổn thật hay là không và mong muốn thật sự của họ là gì.

“Bản chất là bản chất. Phẩm chất là phẩm chất. Khi đã muốn làm con gái rồi thì 10 năm, 20 năm hay cả đời cũng không thể bỏ được.”

(Một người chuyển giới sang nữ)

“Ba mẹ của những người chuyển giới là những phụ huynh tuyệt vời nhất. Họ yêu con mình vô điều kiện, mặc dù không hiểu hết những gì chúng phải trải qua. Lời khuyên của tôi tới những phụ huynh khác là hãy cứ yêu thương con mình và giữ vững tình yêu đó. Đừng để người khác quyết định cuộc đời con bạn. Nếu con bạn hạnh phúc và sống tử tế, bạn đã làm đúng.”

(Mẹ của một người chuyển giới)

**MỘT HY
VỌNG MỚI
ĐANG DẦN
HÉ MỎ**

Bất chấp tất cả những khó khăn phức tạp kể trên, ngày càng có nhiều người chuyển giới ở khắp nơi vẫn đang hàng ngày sống cuộc sống của mình, nỗ lực vượt qua khó khăn và dũng cảm công khai, thực hiện phẫu thuật chuyển đổi giới tính như mong muốn, hoặc đơn giản là sống một cuộc sống ý nghĩa theo cách của họ. Nhiều bậc phụ huynh cũng đang học cách chấp nhận và ủng hộ cho con người thật của con mình, và tự hào về sự trung thực và dũng cảm của con. Các cộng đồng và nhóm hỗ trợ, các diễn đàn dành cho người chuyển giới và gia đình của họ cũng phát triển từng ngày. Giới truyền thông bắt đầu chuyển tải những câu chuyện tích cực, còn giới nghiên cứu và các nhà hoạch định chính sách đang bắt đầu tiếp cận sâu hơn để có thể có những hỗ trợ thiết thực cho cộng đồng người chuyển giới.

Chính bạn, những độc giả, những phụ huynh thân mến, bạn có thể chung tay cùng chúng tôi để góp phần chia sẻ thông tin và kiến thức đúng đến những người chưa hiểu, và tham gia vào các hoạt động vì sự bình đẳng và một đời sống hạnh phúc hơn cho những người chuyển giới và cho tất cả mọi người trong xã hội.

Aki Trần, Châu Loan, Thế Huy dịch và biên soạn
Hiệu đính: Châu Loan
Thiết kế và trình bày: Trung Tú

Tài liệu lưu hành nội bộ

**“Sinh ra để
yêu thương”**

Cẩm nang này có thể được tải về miễn phí tại:

www.pflag.vn

www.hieuvecon.vn

hoặc liên hệ trực tiếp theo thông tin dưới đây:

**PFLAG Việt Nam – Cộng đồng dành cho ba mẹ, gia đình
và bạn bè của người đồng tính, song tính và chuyển giới.**

Điện thoại: +84 8 3940 5140 – Fax: +84 8 3940 5140

Email: info@pflag.vn

Website: www.pflag.vn | www.hieuvecon.vn

Hỗ trợ thông tin bởi

www.ics.org.vn

**PFLAG Việt Nam – Cộng đồng dành cho ba mẹ, gia đình
và bạn bè của người đồng tính, song tính và chuyển giới.**

Điện thoại: +84 8 3940 5140 – Fax: +84 8 3940 5140

Email: info@pflag.vn

Website: www.pflag.vn | www.hieuvecon.vn

**Bộ cẩm nang về đa dạng tính dục và người đồng tính, song tính,
chuyển giới được đăng tải miễn phí tại website: www.ics.org.vn*